

Tekst van Freek Vielen

toen ik de titel voor deze Maandagavond bedacht
heette hij nog – verlies, een gebruiksaanwijzing
waarbij het mijn idee was om die vraag centraal te zetten: hoe om te gaan met verlies

het leek mij leuk om mijn vader te interviewen
of leuk is in deze context wellicht niet het allerbeste woord
maar mijn plan was om samen met mijn vader naar een voetbalwedstrijd te kijken
een voetbalwedstrijd uit het verleden waar hij het meest van had gebaald dat die verloren was
gegaan.

ik dacht aan Nederland – Duitsland de finale van het WK 74, eentje die hij gezien heeft, live op tv als
16-jarige en ik, op mijn toen min elfde, niet

en dan dacht ik om tijdens die wedstrijd het geluid heel zacht te zetten
de wedstrijd te kijken
en dan te spreken over waar we dan ook over zouden spreken

over verliezen
over Duitsland
de jaren 70
het beeldscherm waarop hij die wedstrijd keek
hoe hij de volgende dag was opgestaan
voetbal

en misschien, als het gesprek daarop zou komen, over mijn moeder, zijn vrouw
die we negen maanden geleden hebben verloren, wat ik een gekke uitdrukking blijf vinden
zelfs als ik nu niet precies weet waar ze is

mijn idee was dan om 90 minuten lang te spreken en dat gesprek gekoppeld te laten aan de beelden,
en dan òf een montage te maken van dat interview waardoor je ook een montage van de wedstrijd
krijgt – die dan bijvoorbeeld in minuut 80 zou beginnen, omdat dat dramaturgisch zo zou uitkomen,
en dan verspringt naar de rust

òf te proberen een goede samenvatting van de wedstrijd te maken
waardoor je in ons gesprek zou springen

ik heb dat uiteindelijk niet gedaan

ik was namelijk op vakantie – dat was niet de hoofdreden, maar toch een van de redenen.

ik was op vakantie in Colombia,
ik las daar in Colombia *To kill a mockingbird*

een boek uit 1960 over een rechtszaak die Atticus verliest
het hele verhaal zien we door de ogen van een achtjarig meisje – en dat is het briljante van het boek.
Zij ziet een wereld die ze niet begrijpt. Haar vader, gerespecteerd advocaat wordt plotsteling door
heel het dorp met zijn nek aan gekeken, omdat hij een zwarte man gaat verdedigen in de rechtszaal.
En niet alleen gaat hij hem verdedigen hij gaat er ook werk van maken. Heel het dorp is daar
woedend over, want een zwarte man verdedig je niet. Zeker niet als die zwarte man wordt verdacht
van het verkrachten van een blank meisje. Een trailer trash meisje weliswaar, eentje dat normaal
gesproken onderaan de sociale ladder van het dorp bungelt, maar toch nog steeds een paar
duidelijke treden hoger dan welke zwarte man of vrouw dan ook. Zelfs als ze zo rechtschapen en
correct als de man die voor de rechter staat: Tom Robinson.

Scout, het meisje dat het verhaal vertelt, is in de rechtszaal als haar vader zijn slotpleidooi geeft – en
ze weet zeker dat haar vader gaat winnen want hij legt duidelijk uit dat die zwarte man Tom
Robinson, dat blanke meisje niet verkracht kan hebben, sterker nog dat het zeer waarschijnlijk is
dat dat witte meisje, Tom Robinson heeft proberen te verleiden; dat hij dat niet wou, maar dat haar
vader erachter kwam en haar daarom in elkaar heeft geslagen.

Scout is er zo van overtuigd dat hij vrij wordt gesproken, dat als de volledig witte jury Tom
Robinson tot de doodstraf veroordeelt, ze helemaal van haar stuk is. En met haar, ik ook. In
Colombia, in een lange busrit.

Atticus, de advocaat, zegt ergens, terwijl hij mompelend voor zich uit staart, over het grote onrecht
dat de zwarte bevolking is aangedaan,
dat die schuld ooit, ergens in de toekomst zal worden vereffend

lees ik in Colombia

en de buurvrouw van Scout legt uit dat er in hun dorp vier groepen mensen wonen.

De trash – die de zwarte bevolking haat,

de burgerij die bang is voor de zwarte bevolking,

de upper class die de zwarte bevolking dom, achterlijk en vies vindt

en een heel klein groepje witten die de zwarte bevolking als mensen ziet

en dat ze trots mag zijn dat haar vader één van dat groepje is – hoezeer hij daarvoor ook gehaat wordt door de rest van het dorp

het is geschreven in 1960, het zal nog vier jaar duren voor de Civil Rights Act wordt getekend. Een jaar na 1963, waarin Martin Luther zijn speech gaf

ik moest denken aan de moord op Martin Luther King vijf jaar daarna.

hoe iets kwijt te raken?

Ik moest denken aan Obama die veertig jaar na die moord,
president kon worden van dat land

ik moest denken aan Trump, die tien jaar na Obama, als wraak op Obama, de macht heeft,
en ik moest denken aan de bomstaven, de moorden in de synagoge, de racistische bagger die ik
sindsdien elke ochtend op mijn Twitterlijn binnenkrijg.

hoe iets kwijt te raken?

Voor mijn vader was er afgelopen maanden maar een antwoord: blijven bewegen.

ik heb vorige week de foto's van de vakantie opgehaald – ik had zo'n analoge wegwerpcamera mee,
waarmee je enkel mooie foto's kunt maken als datgene wat je fotografeert ook daadwerkelijk zelf
mooi is. En hoe prachtig Colombia en mijn vriendin op die foto's ook zijn, mijn favoriete foto was
van negen maanden geleden – ik was al vergeten dat die genomen was

het is een foto waarop mijn vader en ik net uit het zwembad zijn geklommen, twee lichamen, zwembroek aan, een beetje voorovergebogen, kijken druipend in de camera

ik had hem meegenomen naar het zwembad, dat leek me een goed idee om in de week na een begrafenis te doen – in ieder geval beter dan thuis zitten.

en dat is hij blijven doen – het zwemmen werd wandelen, maar elke dag blijft hij bewegen, 15 kilo is hij al verloren in die negen maanden, en hij ziet er beter uit dan ooit. Misschien wel in de hoop dat zijn innerlijk ooit naar zijn uiterlijk zal toegroeien.

hoe iets kwijt te raken?

of toch:

hoe om te gaan met verlies:

Toen ik in Colombia was, overleed John McCain, senator John McCain en ik moest denken aan de speech die hij gaf de avond dat hij verloor van senator Barack Obama en aan hoeveel er sindsdien weer veranderd is.

“Mijn vrienden, we staan aan het einde van een lange reis. Het Amerikaanse volk heeft gesproken, en ze hebben duidelijk gesproken. Zojuist had ik de eer om Senator Barack Obama te bellen, om hem te feliciteren met zijn presidentschap van het land waarvan we beiden houden.

In een strijd, die zo lang en moeilijk was als deze campagne, verdient zijn winst op zichzelf al mijn respect voor zijn capaciteiten en volharding. Maar dat hij erin slaagde te winnen door de hoop aan te wakkeren bij zoveel miljoenen Amerikanen, die eens foutievelijk dachten dat zij weinig te maken hadden met, of weinig invloed hadden op de verkiezing van een Amerikaanse president, dat is iets waar ik diepe bewondering voor heb, en ik prijs hem daarvoor.

Dit is een historische verkiezing, en ik erken de speciale betekenis die het heeft voor *African-Americans* en ik erken de trots die ze vanavond moeten voelen.

Ik heb altijd geloofd dat Amerika kansen geeft aan iedereen die de ijver en wil heeft om ze te grijpen. Senator Obama gelooft dat ook. Maar we erkennen beiden, dat - hoewel we een lange weg hebben afgelegd van de oude onrechtvaardigheden die eens de reputatie van onze land bezoedelde en aan

sommige Amerikanen de volledige zegening van het Amerikaanse burgerschap ontzegde - , de herinneringen nog steeds de kracht hadden om te verwonden. *Still the power had to wound.*

Een eeuw geleden, was de uitnodiging van president Theodore Roosevelt aan Booker T. Washington, om langs te komen, om te dineren in het Witte Huis, reden voor verontwaardiging en woede in de vele hoeken van dit land. Amerika is vandaag een wereld ontdaan van de wreedheid en het trotste racisme van die tijd. Er is geen beter bewijs voor dan deze verkiezing van een *African-American* als president van de Verenigde Staten. Laat er nu geen reden meer zijn, voor geen enkele Amerikaan, om zijn burgerschap van het beste land ter aarde niet te koesteren.

Senator Obama heeft iets groots bereikt voor zichzelf en voor zijn land. En ik juich hem daarvoor toe, en biedt hem mijn oprechte medeleven dat zijn geliefde grootmoeder hier niet bij kan zijn.

Senator Obama en ik hebben gestreden over onze verschillen en hij heeft gewonnen. Ongetwijfeld blijven veel van die verschillen bestaan. Dit zijn moeilijke tijden voor ons land en ik beloof hem vanavond om alles te doen wat in mijn macht ligt om hem te helpen de vele uitdagingen, die we zullen tegen komen, te doorstaan.

Ik dring er bij alle Amerikanen, die me hebben gesteund, op aan om niet alleen hem te feliciteren, maar ook om onze president onze goede wil en serieuze inspanning aan te bieden. Om manieren te vinden om samen te komen, om de noodzakelijke compromissen te vinden, om onze verschillen te overbruggen en onze welvaart te helpen herstellen, onze veiligheid in een gevaarlijke wereld, en zo onze kinderen en kleinkinderen een sterker, beter land te geven dan dat wij hebben geërfd.

Wat onze verschillen ook zijn, wij zijn mede-Amerikanen. *we are fellow Americans* en geloof me alsjeblieft als ik zeg dat geen enkele verbintenis ooit meer heeft betekend dan die.

Het is vanzelfsprekend om vanavond enige teleurstelling te voelen, maar morgen moeten we verder gaan en samenwerken om ons land weer in beweging te krijgen.

We vochten - we vochten zo hard als we konden. En hoewel we tekortschoten, is de mislukking de mijne, niet die van jullie

And though we fell short, the failure is mine, not yours.

Ik weet niet wat we nog meer hadden kunnen doen om te proberen deze verkiezingen te winnen. Ik laat dat aan anderen over om te bepalen. Elke kandidaat maakt fouten, en ik weet zeker dat ik mijn

deel ervan heb gemaakt. Maar ik zal geen moment van de toekomst spenderen aan treuren over wat mogelijk was. Deze campagne was en blijft de grootste eer van mijn leven. En mijn hart is gevuld met niets dan dankbaarheid voor de ervaring en voor het Amerikaanse volk om mij te horen alvorens te beslissen dat senator Obama en mijn oude vriend, senator Joe Biden, de eer hebben om ons te leiden voor de volgende vier jaar. Vandaag was ik kandidaat voor het hoogste ambt in het land waar ik zoveel van hou. En vanavond blijf ik haar dienaar.

Vannacht - vannacht meer dan elke andere nacht, is mijn hart gevuld met niets anders dan liefde voor dit land en voor al haar burgers, of ze nu op mij of Obama hebben gestemd.

Ik wens al het succes aan de man die mijn voormalige tegenstander was en mijn president zal zijn. En ik roep alle Amerikanen op, zoals ik vaak in deze campagne heb gedaan, om niet te wanhopen over onze huidige moeilijkheden, maar om altijd te geloven in de belofte en grootheid van Amerika, want niets is hier onvermijdelijk.

niets staat vast

Amerikanen geven niet op, geven zich niet over. En we verstoppen ons niet voor de geschiedenis, we maken ze.

God Bless you.